

NBP

Narodowy Bank Polski

Sierpień–wrzesień 2019 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Sierpień–wrzesień 2019 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Wydział Integracji Europejskiej Departamentu Zagranicznego
we współpracy z Departamentem Stabilności Finansowej
Warszawa, 2019 r.

Materiał opracował:
Departament Zagraniczny
we współpracy z Departamentem Stabilności Finansowej

Autorzy:
Agnieszka Brewka
Magdalena Gąsior
Pamela Łysiak
Maria Majkowska
Rafał Kalinowski
Martyna Migąła
Paweł Smaga
Joanna Surąła
Aleksandra Wesółowska
Dominik Wiśniewski
Honorata Wyganowska

Redakcja:
Magdalena Gąsior

Przegląd opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych: Komisji Europejskiej, Rady Unii Europejskiej, Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz serwisu internetowego www.euractiv.com i Financial Times.

Narodowy Bank Polski
Departament Zagraniczny
Wydział Integracji Europejskiej

00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
www.nbp.pl
© Copyright Narodowy Bank Polski, 2019

Najważniejsze w tym miesiącu

- Rada Unii Europejskiej zatwierdziła 10 września br. 26 kandydatów do kolegium komisarzy nadchodzącej kadencji, wskazanych przez przewodniczącą-elekt - Ursulę von der Leyen. Pierwotnie nowa Komisja Europejska (KE) miała rozpocząć prace 1 listopada, ale ze względu na sprzeciw Parlamentu Europejskiego (PE) wobec niektórych kandydatów, termin ten uległ przesunięciu.

[więcej w pkt 1.1](#)

- **Decyzje w sprawie polityki pieniężnej**

Rada Prezesów Europejskiego Banku Centralnego (EBC) zdecydowała 12 września 2019 r. m.in. o obniżeniu stopy depozytu w banku centralnym o 10 punktów bazowych (obecnie wynosi ona -0,50%) oraz o ponownym uruchomieniu programu skupu aktywów w wysokości 20 mld euro miesięcznie, bez wyznaczonego z góry limitu czasowego.

[więcej w pkt 4.2](#)

- **Ostrzeżenia i zalecenia w sprawie ograniczania ryzyka na rynku nieruchomości mieszkaniowych w Europie**

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB) wydała ostrzeżenia i zalecenia dla 11 krajów, w których stwierdzono występowanie ryzyka związanego z rynkiem nieruchomości mieszkaniowych, oraz których działania w celu jego ograniczenia zostały uznane za niewystarczające. Ostrzeżenia wydano dla Czech, Francji, Islandii, Niemiec i Norwegii, natomiast zalecenia skierowane zostały do Belgii, Danii, Finlandii, Holandii, Luksemburga i Szwecji.

[więcej w pkt 6.3](#)

- **Posiedzenie Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego**

Rada Generalna ESRB omówiła czynniki ryzyka dla systemu finansowego w Unii Europejskiej (UE). Przedmiotem dyskusji była także m.in. metodyka oceny ryzyka na rynku nieruchomości komercyjnych, potencjalna procykliczność stosowania depozytów zabezpieczających i wskaźników korekty wartości zabezpieczenia oraz kwestia wymiany – do celów makroostrożnościowych – informacji o oddziałach.

[więcej w pkt 6.4](#)

Spis treści

1. Komisja Europejska	5
1.1. Skład nowego kolegium komisarzy	5
2. Rada Unii Europejskiej	8
2.1. Nieformalne posiedzenie Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych w dniach 13–14 września 2019 r.	8
3. Eurogrupa	10
3.1. Posiedzenie Eurogrupy w dniu 13 września 2019 r.	10
4. Parlament Europejski	11
4.1. Wystąpienie kandydatki na Prezesa EBC, Christine Lagarde w PE	11
5. Europejski Bank Centralny	12
5.1. Publikacja skonsolidowanych danych bankowych	12
5.2. Decyzje w sprawie polityki pieniężnej	12
5.3. Zmiana warunków nowej serii TLTRO III	13
5.4. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych	13
6. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego	15
6.1. Zmiana zaleceń ESRB w sprawie uzupełniania luk danych dotyczących sektora nieruchomości	15
6.2. Opinia w sprawie planów wprowadzenia przez władze estońskie instrumentu makroostrożnościowego zgodnie z art. 458 rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych	15
6.3. Ostrzeżenia i zalecenia w sprawie ograniczania ryzyka na rynku nieruchomości mieszkaniowych w Europie	16
6.4. Posiedzenie Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego	17
7. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego	20
7.1. Publikacja oceny wpływu wdrożenia pakietu Bazylea III	20
7.2. Raport Europejskich Urzędów Nadzoru w sprawie czynników ryzyka dla systemu finansowego w UE	20
8. Inne	22
8.1. Europejski Bank Inwestycyjny na 74. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku	22
Wykaz skrótów	23

1. Komisja Europejska

1.1. Skład nowego kolegium komisarzy

Rada UE zatwierdziła 10 września 2019 r. przedstawioną przez przewodniczącą-elekt KE¹ Ursulę von der Leyen (Niemcy) listę 26 [kandydatów do kolegium komisarzy](#) na nową pięcioletnią kadencję w latach 2019–2024². W skład nowego kolegium ma wejść ośmioro wiceprzewodniczących (obecnie jest czterech), którzy będą odpowiedzialni za realizację priorytetów KE określonych w wytycznych politycznych. Trzech wiceprzewodniczących (F. Timmermans, M. Vestager, V. Dombrovskis) ma sprawować podwójną funkcję, czyli odpowiadać za realizację jednego z trzech głównych priorytetów i jednocześnie sprawować obowiązki komisarza.

Portfolia kandydatów na komisarzy prezentują się następująco:

- Frans Timmermans (Holandia) – wiceprzewodniczący, będzie koordynować prace nad celem *Europejski zielony ład* oraz nadzorować politykę na rzecz klimatu (podlegać mu będzie Dyrekcja Generalna [DG] ds. działań w dziedzinie klimatu),
- Margrethe Vestager (Dania) – wiceprzewodnicząca, będzie koordynować prace nad *Europą na miarę ery cyfrowej* oraz pełnić funkcję komisarza do spraw konkurencji (DG ds. Konkurencji),
- Valdis Dombrovskis (Łotwa) – wiceprzewodniczący, będzie koordynować prace nad *Gospodarką, która służy ludziom* oraz pełnić funkcję komisarza ds. usług finansowych (DG ds. Stabilności Finansowej, Usług Finansowych i Unii Rynków Kapitałowych),
- Josep Borrell Fontelles (Hiszpania) – wysoki przedstawiciel i wiceprzewodniczący odpowiadający za *Silniejszą pozycję Europy na świecie*,
- Věra Jourová (Czechy) – wiceprzewodnicząca: *Wartość i przejrzystość*, będzie także zajmować się praworządnością wraz z komisarzem ds. wymiaru sprawiedliwości,
- Margaritis Schinas (Grecja) – wiceprzewodniczący: *Ochrona naszego europejskiego stylu życia*,
- Maroš Šefčovič (Słowacja) – wiceprzewodniczący: *Stosunki międzyinstytucjonalne i prognozowanie*,
- Dubravka Šuica (Chorwacja) – wiceprzewodnicząca: *Demokracja i demografia*, debata w sprawie przyszłości Europy,

¹ Przewodnicząca KE została wybrana 16 lipca br. przez PE głosujący bezwzględną większością nad kandydaturą przedstawioną przez Radę Europejską (wybór kandydata dokonywany jest kwalifikowaną większością głosów). Pięcioletnia kadencja nowej KE miała rozpocząć się 1 listopada, ale w związku z odrzuceniem przez PE trzech kandydatów na komisarzy KE rozpocznie prace w późniejszym terminie.

² W związku z planowanym brexitem (31 października 2019 r.) Wielka Brytania nie wyznaczyła kandydata na stanowisko komisarza, co potwierdził parlament brytyjski 23 sierpnia br.

- Johannes Hahn (Austria) – komisarz odpowiedzialny za *Budżet i administrację* (będzie podlegać bezpośrednio przewodniczącej KE),
- Didier Reynders (Belgia) – komisarz ds. *wymiaru sprawiedliwości*,
- Mariya Gabriel (Bułgaria) – komisarz ds. *innowacji i młodzieży*,
- Stella Kyriakides (Cypr) – komisarz ds. *zdrowia*,
- Kadri Simson (Estonia) – komisarz ds. *energii*,
- Jutta Urpilainen (Finlandia) – komisarz ds. *partnerstw międzynarodowych*,
- Thierry Breton (Francja)³ – komisarz ds. *rynku wewnętrznego*, będzie zajmować się polityką przemysłową, promować jednolity rynek cyfrowy oraz odpowiadać za nową DG ds. Przemysłu Obronnego i Przestrzeni Kosmicznej,
- Phil Hogan (Irlandia) – komisarz ds. *handlu*,
- Virginijus Sinkevičius (Litwa) – komisarz ds. *środowiska i oceanów*,
- Nicolas Schmit (Luksemburg) – komisarz ds. *miejsc pracy*,
- Helena Dalli (Malta) – komisarz ds. *równości*,
- Janusz Wojciechowski (Polska) – komisarz ds. *rolnictwa*,
- Elisa Ferreira (Portugalia) – komisarz ds. *spójności i reform*,
- Melania-Gabriela Ciot albo Dan Nica (Rumunia)⁴ – komisarz ds. *transportu*,
- Janez Lenarčič (Słowenia) – komisarz ds. *zarządzania kryzysowego*,
- Ylva Johansson (Szwecja) – komisarz ds. *spraw wewnętrznych*,
- Olivér Várhelyi (Węgry)⁵ – komisarz ds. *sąsiedztwa i rozszerzenia*,
- Paolo Gentiloni (Włochy) – komisarz ds. *gospodarki*.

Rada UE zatwierdziła 10 września br. 26 kandydatów do kolegium komisarzy nadchodzącej kadencji, wskazanych przez przewodniczącą elekt - Ursulę von der Leyen. Pierwotnie nowa KE miała rozpocząć prace 1 listopada, ale ze względu na sprzeciw PE wobec niektórych kandydatów, termin ten uległ przesunięciu.

Przedstawiony skład kolegium komisarzy, w tym kandydatura wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i bezpieczeństwa/wiceprzewodniczącego KE, musi zostać zatwierdzony przez PE. Zatwierdzenie poprzedzają przesłuchania kandydatów przed właściwymi komisjami

³ Pierwotnie zgłoszona przez Francję kandydatka Sylvie Goulard nie uzyskała poparcia PE po dwóch przesłuchaniach (brak akceptacji komitetu rynku wewnętrznego i przemysłu).

⁴ Pierwotnie zgłoszona kandydatka rumuńska Rovana Plumb nie uzyskała akceptacji PE (brak akceptacji komisji prawnej PE w procedurze badania konfliktu interesów).

⁵ Pierwotnie zgłoszony kandydat węgierski László Trócsányi nie uzyskał akceptacji PE (brak akceptacji komisji prawnej PE w procedurze badania konfliktu interesów).

parlamentarnymi (planowe w terminie 30 września–8 października oraz późniejsze – w związku z odrzuceniem trzech kandydatur). Formalnie kolegium KE mianuje Rada Europejska (zgodnie z art. 17 ust. 7 Traktatu o Unii Europejskiej).

2. Rada Unii Europejskiej

2.1. Nieformalne posiedzenie Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych w dniach 13–14 września 2019 r.

Podczas nieformalnego posiedzenia Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych (Economic and Financial Affairs Council, Ecofin) w Helsinkach ministrowie finansów dyskutowali na temat funkcjonowania obowiązującego zestawu reguł fiskalnych w UE, w kontekście planowanego przez KE pod koniec roku przeglądu unijnych ram budżetowych. Dyskusja toczyła się na podstawie opublikowanej w dniu 11 września 2019 r. przez Europejską Radę Budżetową (European Fiscal Board, EFB) oceny unijnych przepisów związanych z koordynacją polityki budżetowej w UE. Ocenę sporządzono w odpowiedzi na wniosek przewodniczącego KE, Jeana-Claude'a Junckera, jako część kompleksowego przeglądu ram budżetowych UE, ze szczególnym uwzględnieniem prawodawstwa dotyczącego tzw. sześciopaku⁶ i dwupaku⁷. Analizę przeprowadzono, biorąc pod uwagę trzy główne kryteria: (1) zapewnienie długoterminowej stabilności finansów publicznych; (2) stabilizowanie działalności gospodarczej w sposób antycykliczny; oraz (3) poprawę jakości finansów publicznych. EFB zaproponowała uproszczenie unijnych reguł budżetowych i poprawę zarządzania ramami budżetowymi poprzez reformę paktu stabilności i wzrostu, który miałby zakładać jeden cel (zrównoważony dług publiczny) i posiadać jeden instrument (kontroli wzrostu wydatków netto).

Potrzeba reformy reguł budżetowych w UE została także zidentyfikowana przez instytut Bruegela jako jedna z kluczowych inicjatyw, którymi powinna zająć się przewodnicząca KE w nowym cyklu instytucjonalnym. W ocenie Bruegla obecne zasady budżetowe w UE są nieefektywne i nadmiernie skomplikowane; powinny zatem zostać zastąpione systemem opartym na przejrzystych, łatwiejszych do wdrożenia regułach.

W ramach wspólnej sesji ministrów finansów i prezesów banków centralnych rozmawiano również na temat priorytetów UE w obszarze unii rynków kapitałowych w nowym cyklu instytucjonalnym. Celem dyskusji było osiągnięcie porozumienia odnośnie do zestawu praktycznych działań, zachęcających do zwiększania transgranicznej integracji rynków kapitałowych w UE, w tym również działań będących w kompetencji państw członkowskich. W nocie prezydencji fińskiej podkreślono, że nie ma jednego prostego rozwiązania, które mogłoby odblokować potencjał wzrostu europejskich rynków kapitałowych. Przyszłe działania o charakterze zarówno legislacyjnym,

⁶ „Sześciopak” to sześć aktów prawnych (pięć rozporządzeń i jedna dyrektywa z 2011 r.), które dotyczą m.in. zasad tworzenia budżetów krajowych, tempa wzrostu wydatków i wymaganego tempa redukcji długu publicznego. Sześciopak zacieśnił zasady paktu stabilności i wzrostu oraz zastrzył ich stosowanie.

⁷ „Dwupak” obejmuje dwa rozporządzenia wprowadzone w 2013 r., które miały na celu dalsze wzmocnienie integracji i konwergencji gospodarczej państw członkowskich strefy euro.

jak i pozalegisłacyjnym mogą być konieczne w odniesieniu do: klientów detalicznych, małych i średnich przedsiębiorstw, sekurytyzacji, usług post-transakcyjnych (np. rejestrów papierów wartościowych i systemów rozrachunkowych), cyfryzacji usług finansowych, egzekwowania prawa, walki z przestępczością finansową i nadużyciami na rynku oraz przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy. Ważne jest również ograniczanie rozbieżności w kluczowych obszarach prawa krajowego (np. w zakresie niewypłacalności, prawa spółek, prawa papierów wartościowych, prawa podatkowego), a także promowanie i wymiana rozwiązań pozalegisłacyjnych pomiędzy państwami członkowskimi, np. w postaci najlepszych praktyk.

Kolejnym tematem [dyskusji](#) na posiedzeniu była odporność infrastruktury rynku finansowego oraz rola sektora finansowego w zwalczaniu zagrożeń hybrydowych. Ministrowie i szefowie banków centralnych zastanawiali się nad działaniami, które powinny podjąć instytucje publiczne i finansowe, by walczyć z takimi zagrożeniami oraz w jaki sposób wzmocnić unijną współpracę pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym w tym zakresie.

3. Eurogrupa

3.1. Posiedzenie Eurogrupy w dniu 13 września 2019 r.

Przedstawiciele KE i EBC zreferowali Eurogrupie najważniejsze [wyniki](#) 11. poprogramowej wizyty nadzorczej w Irlandii, która odbyła się w dniach 21–24 maja 2019 r. Celem tego typu wizyt jest ocena zdolności Irlandii do obsługi kredytów udzielonych w ramach programu pomocowego UE i Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) oraz, w razie konieczności, rekomendacja działań naprawczych.

Zgodnie z treścią [sprawozdania](#) z wizyty, przewiduje się wzrost gospodarki Irlandii pomimo utrzymywania się istotnego ryzyka zewnętrznego. Odnotowano ponadto dalszą poprawę stanu finansów publicznych, a także redukcję portfela kredytów zagrożonych (*non-performing loans*, NPLs) przy jednoczesnych stosunkowo dużych opóźnieniach w spłatach kredytów (odnotowano wnioski ustawodawcze mające na celu złagodzenie społecznych konsekwencji windykacji NPLs, w tym inicjatywy utrudniające sprzedaż portfela NPLs przez banki, która stanowi główny kanał redukcji stanu tych kredytów). Skonstatowano, że ryzyko zaprzestania terminowej obsługi udzielonych instrumentów pomocowych pozostaje na poziomie niskim. Kolejna poprogramowa wizyta nadzorcza w Irlandii odbędzie się jesienią 2019 r.

Zgodnie z mandatem otrzymanym od przywódców UE na czerwcowym szczycie strefy euro Eurogrupa w rozszerzonym składzie kontynuowała prace nad pogłębianiem unii gospodarczej i walutowej. Ministrowie skupili się na nierozstrzygniętych aspektach instrumentu budżetowego na rzecz konwergencji i konkurencyjności dla strefy euro (Budgetary Instrument for Convergence and Competitiveness, BICC) i dla zainteresowanych państw należących do europejskiego mechanizmu kursowego ERM II. Do ustalenia pozostają: rola instrumentu, źródła jego finansowania i klucz przyznawania wsparcia. W swoim [wystąpieniu](#) podsumowującym posiedzenie Mário Centeno podkreślił, że ministrowie doszli do porozumienia w sprawie niefinansowania BICC ze środków państw spoza strefy euro.

4. Parlament Europejski

4.1. Wystąpienie kandydatki na Prezesa EBC, Christine Lagarde w PE

W dniu 4 września 2019 r. w Komisji Gospodarczej i Monetarnej PE, odbyła się [deбата](#) z udziałem Christine Lagarde, kandydatki na stanowisko prezesa EBC.

Podczas wystąpienia Ch. Lagarde wymieniła trzy główne zasady, którymi zamierza kierować się podczas sprawowania nowego urzędu: wypełnianie mandatu EBC określonego w Traktacie o UE, sprawność w reagowaniu na nowe wyzwania oraz otwartość na różnorodne poglądy. W opinii Ch. Lagarde niezbędne jest połączenie działań w trzech obszarach: odpowiedniej polityki pieniężnej, odpowiedniej polityki fiskalnej (ekspansywna dla tych krajów, które mogą sobie na nią pozwolić i które jej potrzebują) i przeprowadzenie reform strukturalnych w niektórych państwach UE.

Ch. Lagarde zauważyła, że obecnie w Europie obserwujemy wzrost gospodarczy, który jest zagrożony czynnikami zewnętrznymi (m.in. zagrożenia dla handlu międzynarodowego, brexit, narastające ryzyko geopolityczne, ryzyko zmiany klimatu). Czynniki te mają charakter długoterminowy, ale wymagają krótkoterminowych działań. Wśród wyzwań dla UE kandydatka na prezesa EBC wymieniła „zieloną gospodarkę” i stopień zaangażowania EBC w działania na jej rzecz. Lagarde w swoich odpowiedziach podkreśliła, że każda instytucja musi uwzględniać ryzyka związane ze zmianami klimatu i w centrum swojej misji powinna mieć wpisana ochronę środowiska. Ważnym elementem dla realizacji zadań EBC i Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest też współpraca między państwami członkowskimi strefy euro, a państwami spoza strefy euro.

5. Europejski Bank Centralny

5.1. Publikacja skonsolidowanych danych bankowych

Dnia 7 sierpnia 2019 r. EBC [opublikował](#) skonsolidowane dane bankowe, obejmujące okres do końca marca 2019 r. Dane odnoszą się do 378 grup bankowych, 2769 instytucji kredytowych (obejmujących również oddziały i filie podmiotów zagranicznych), co pokrywa niemal 100% bilansu sektora bankowego UE. Dane zawierają wskaźniki opisujące rentowność i efektywność działania, bilans, obciążenia aktywów, płynność, zmiany w zakresie NPLs, adekwatność kapitałową i wypłacalność. Marcowe dane wskazują na zwiększenie o 5,1% całkowitej wartości aktywów zarządzanych przez instytucje kredytowe działające w UE (z 32,7 bln euro w marcu 2018 r. do 34,4 bln euro w marcu 2019 r.). Wskaźnik NPLs badanych instytucji we wskazanym okresie obniżył się o 0,8 pkt proc. do 3,1%.

5.2. Decyzje w sprawie polityki pieniężnej

Podczas [posiedzenia](#) 12 września br. Rada Prezesów EBC zdecydowała się na obniżenie stopy depozytu w banku centralnym o 10 punktów bazowych. Obecnie wysokości stóp procentowych wynoszą odpowiednio:

- 0,00% – stopa procentowa podstawowych operacji refinansujących,
- 0,25% – stopa kredytu w banku centralnym,
- -0,50% – stopa depozytu w banku centralnym na koniec dnia.

Podczas [konferencji prasowej](#) Mario Draghi zaznaczył, że Rada Prezesów oczekuje, że podstawowe stopy procentowe EBC pozostaną na obecnym lub niższym poziomie do momentu, kiedy perspektywy inflacji w horyzoncie czasowym projekcji będą zbliżały się do poziomu wystarczająco bliskiego, ale niższego od 2%, oraz do momentu stwierdzenia, że to zbliżenie jest odzwierciedlone w dynamice inflacji bazowej.

Rada Prezesów EBC zdecydowała 12 września m.in. o obniżeniu stopy depozytu w banku centralnym o 10 punktów bazowych (obecnie wynosi ona -0,50%) oraz o ponownym uruchomieniu programu skupu aktywów w wysokości 20 mld euro miesięcznie bez wyznaczonego z góry limitu czasowego.

Rada Prezesów zdecydowała również o wznowieniu od 1 listopada br. programu skupu aktywów (*asset purchase programme, APP*), który trwał do końca zeszłego roku. Aktywa będą skupowane w kwocie 20 mld euro miesięcznie „tak długo, jak długo będzie to konieczne do wzmocnienia łączącego oddziaływania podstawowych stóp procentowych EBC”. Program zostanie zakończony na krótko przed tym, jak Rada zdecyduje się na podniesienie stóp.

EBC zamierza nadal w całości reinwestować spłaty kapitału z tytułu zapadających papierów wartościowych nabytych w ramach APP. Reinwestycje będą prowadzone dłuższy czas po tym, jak EBC zacznie podnosić stopy procentowe i „tak długo, jak długo będzie to konieczne do utrzymania korzystnych warunków płynnościowych i zdecydowanie łagodnej polityki pieniężnej”.

W trakcie posiedzenia Rada Prezesów zadecydowała również o wprowadzeniu zmian warunków nowej serii kwartalnych ukierunkowanych dłuższych operacji refinansujących (*targeted long-term refinancing operations, TLTRO III*)⁸ oraz na wprowadzenie dwupoziomowego systemu oprocentowania rezerw, który pozwoli, by część depozytów banków złożonych w EBC nie podlegała ujemnej stopie depozytowej.

5.3. Zmiana warunków nowej serii TLTRO III

Rada Prezesów EBC podjęła 12 września br. [decyzje](#) o zmianie warunków ogłoszonej w marcu nowej serii TLTRO III. Oprocentowanie operacji zostało, zgodnie z nowymi ustaleniami⁹, określone na poziomie średniej stopy podstawowych operacji refinansujących Eurosystemu (*main refinancing operations, MRO*) za czas trwania danej operacji. W przypadku banków o kwalifikowanych wierzytelnościach netto powyżej benchmarku stopa stosowana w TLTRO III będzie niższa. Jako jej minimum wskazano średnią stopę depozytu w banku centralnym obowiązującą w czasie trwania operacji. Wydłużono również okres zapadalności TLTRO III z dwóch do trzech lat oraz wprowadzono możliwość dokonania wcześniejszej spłaty.

5.4. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych

W ramach konsultacji projektów krajowych oraz unijnych aktów prawnych EBC opublikował w sierpniu i we wrześniu br. następujące [opinie](#):

- w sprawie polskiego projektu ustawy zmieniającego ustawę – Prawo bankowe w zakresie ograniczeń dotyczących zbywania wierzytelności hipotecznych (CON/2019/29),
- w sprawie cypryjskiego projektu ustawy zmieniającej ustawę o zbywaniu i nabywaniu kredytów (CON/2019/30),
- w sprawie holenderskiego projektu ustawy o swobodnym dostępie do informacji (CON/2019/31),

⁸ Więcej na ten temat w [pkt 5.3](#).

⁹ Wcześniejsze, ogłoszone w czerwcu, [decyzje](#) w sprawie warunków TLTRO III zakładały, że stopa procentowa każdej operacji będzie o 10 punktów bazowych wyższa niż MRO, natomiast w przypadku banków o kwalifikowanych wierzytelnościach netto powyżej benchmarku – o 10 punktów bazowych wyższa od średniej stopy depozytu w banku centralnym.

- w sprawie holenderskiego projektu regulacji dotyczącej zasad stosowanych przez przedsiębiorstwa finansowe przy ustalaniu polityki wynagrodzeń (CON/2019/32),
- w sprawie luksemburskiego projektu regulacji dotyczącej ochrony euro przed fałszowaniem oraz weryfikacji autentyczności monet euro (CON/2019/33).

6. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego

6.1. Zmiana zaleceń ESRB w sprawie uzupełniania luk danych dotyczących sektora nieruchomości

W Dzienniku Urzędowym UE 13 sierpnia 2019 r. opublikowane zostały [zalecenia](#) Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB) zmieniające zalecenia ESRB/2016/14 w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości. Wprowadzone zmiany dotyczą przede wszystkim:

- dodania nowego zalecenia (zalecenie F), skierowanego do KE (Eurostatu), w którym rekomendowane jest utworzenie wspólnych minimalnych zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania bazy danych dotyczącej wskaźników opisujących fizyczny rynek nieruchomości komercyjnych,
- dostosowania definicji wykorzystywanych w zaleceniach do prawodawstwa UE,
- aktualizacji terminów wdrożenia dotychczasowych zaleceń: krajowe organy nadzoru makroostrożnościowego powinny przekazać raporty okresowe z wdrożenia wszystkich zaleceń do końca 2019 r., zamiast do końca 2018 r. Termin przedstawienia raportów końcowych z wdrożenia zaleceń dotyczących sektora nieruchomości mieszkaniowych (*residential real estate*, RRE) nie został zmieniony (koniec 2020 r.). Dla zaleceń dotyczących sektora nieruchomości komercyjnych termin ten przesunięto na koniec 2021 r. W przypadku, kiedy krajowe organy nadzoru makroostrożnościowego nie posiadają danych pozwalających na obliczenie wskaźników dotyczących fizycznego rynku nieruchomości komercyjnych, sprawozdanie końcowe z wdrożenia zaleceń w odniesieniu do tych wskaźników powinno zostać przekazane ESRB do końca 2025 r.

Jako uzupełnienia do zaleceń opublikowany został [dokument](#) wyjaśniający wątpliwości, które mogą się pojawiać przy wdrażaniu zaleceń, dotyczące w szczególności definicji wskaźników.

6.2. Opinia w sprawie planów wprowadzenia przez władze estońskie instrumentu makroostrożnościowego zgodnie z art. 458 rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych

ESRB opublikowała 23 sierpnia br. dokumenty związane z opiniowaniem notyfikacji władz estońskich o planach zastosowania instrumentu makroostrożnościowego zgodnie z art. 458 rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych (*capital requirements regulation*, CRR). Bank Estonii 15 kwietnia br. poinformował odpowiednie instytucje UE o planach wprowadzenia minimalnej średniej wagi ryzyka w wysokości 15% dla portfela kredytów hipotecznych w bankach stosujących metodę wewnętrznych ratingów. Celem tego instrumentu makroostrożnościowego ma być ograniczenie ryzyka systemowego zidentyfikowanego w sektorze nieruchomości mieszkaniowych. Zgodnie z przepisami CRR ESRB oraz Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking

Authority, EBA) mają obowiązek przedstawienia swojej opinii w ciągu miesiąca od otrzymania notyfikacji¹⁰.

W [opinii](#) i towarzyszącym jej [raporcie](#), przyjętych 13 maja br. ESRB uznała proponowane przez Bank Estonii działanie za właściwe, skuteczne i proporcjonalne. Wskazała, że zastosowanie środka makroostrożnościowego nie powinno mieć nadmiernie negatywnego wpływu na systemy finansowe innych państw członkowskich i UE jako całości oraz na rynek wewnętrzny UE. ESRB zgodziła się ze stanowiskiem Banku Estonii, że inne narzędzia dostępne w ramach pakietu w sprawie wymogów kapitałowych CRD IV/CRR mogłyby być niewystarczające do zmniejszenia ryzyka obserwowanego na rynku nieruchomości mieszkaniowych.

KE uznała zgłoszenie Banku Estonii za niekompletne i po uzyskaniu od niego dodatkowych informacji przekazała je do ESRB. W opublikowanym 28 sierpnia br. [piśmie](#) ESRB podtrzymała swoją wcześniejszą opinię w tej sprawie.

6.3. Ostrzeżenia i zalecenia w sprawie ograniczania ryzyka na rynku nieruchomości mieszkaniowych w Europie

ESRB [opublikowała](#) 23 września br. ostrzeżenia i zalecenia w sprawie ograniczania ryzyka na rynku nieruchomości mieszkaniowych w Europie. Przed ich wydaniem ESRB dokonała oceny głównych zagrożeń na rynku RRE w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz krajowych działań makroostrożnościowych podjętych w celu ograniczenia ryzyka systemowego wynikającego ze zidentyfikowanych zagrożeń w tym sektorze.

ESRB wydała ostrzeżenia i zalecenia dla 11 krajów, w których stwierdzono występowanie ryzyka związanego z rynkiem nieruchomości mieszkaniowych, oraz których działania w celu jego ograniczania zostały uznane za niewystarczające. Ostrzeżenia wydano dla Czech, Francji, Islandii, Niemiec i Norwegii, natomiast zalecenia skierowane zostały do Belgii, Danii, Finlandii, Holandii, Luksemburga i Szwecji.

Zalecenia i ostrzeżenia wydane zostały dla krajów, w których stwierdzono ryzyko związane z rynkiem RRE, a których działania w celu jego ograniczania zostały uznane za niewystarczające. Zalecenia zostały przygotowane dla krajów, które w 2016 r. otrzymały ostrzeżenia ESRB¹¹: [Belgii](#), [Danii](#), [Finlandii](#), [Holandii](#), [Luksemburga](#) i [Szwecji](#). Z kolei ostrzeżenia wydano dla [Czech](#), [Francji](#), [Islandii](#), [Niemiec](#) i [Norwegii](#).

¹⁰ EBA opublikował swoją opinię 31 lipca br. Więcej na jej temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z lipca 2019 r.

¹¹ Więcej na temat ostrzeżeń ESRB z 2016 r. w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z listopada 2016 r.

W wyżej wymienionych zaleceniach ESRB wskazuje na potrzebę monitorowania ryzyka na rynku RRE, a także podjęcia bądź zaostrzenia dotychczasowych działań makroostrożnościowych ograniczających ryzyko związane z kredytobiorcami lub zwiększających odporność banków na straty wynikające z niewywiązania się kredytobiorców ze spłat kredytów hipotecznych w przypadku wystąpienia niekorzystnych warunków gospodarczych. W ostrzeżeniach ESRB zwraca natomiast uwagę władz krajowych na takie czynniki ryzyka, jak potencjalne przeszacowanie lub wysoka dynamika cen nieruchomości, wysoka dynamika kredytów mieszkaniowych, obniżanie standardów udzielania kredytów oraz wysokie i rosnące zadłużenie gospodarstw domowych w tych państwach.

6.4. Posiedzenie Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego

Podczas posiedzenia Rady Generalnej ESRB, które [odbyło się](#) 26 września 2019 r., wskazano, że rosnące ryzyko protekcjonizmu oraz utrzymująca się niepewność związana z czynnikami geopolitycznymi doprowadziły do pogorszenia perspektyw wzrostu gospodarczego. W zaistniałej sytuacji uczestnicy rynku oczekują utrzymywania się stóp procentowych na niskim poziomie przez dłuższy czas. W związku z tym głównymi czynnikami ryzyka dla stabilności finansowej w UE w dalszym ciągu są: zmiana wyceny premii za ryzyko na globalnych rynkach finansowych, zagrożenia dla niektórych pozycji w bilansach instytucji finansowych oraz wysoki poziom zadłużenia. Słabszy wzrost gospodarczy może przyczynić się do dalszego zwiększenia zagrożeń dla instytucji finansowych w UE, jak również stanowić wyzwanie dla zdolności do obsługi zadłużenia przez sektor publiczny i prywatny. ESRB opublikowała również kolejną, dwudziestą dziewiątą, edycję [risk dashboard](#), która zawiera zestawienie wskaźników ilościowych i jakościowych ilustrujących sytuację systemu finansowego w UE.

*Rada Generalna ESRB omówiła czynniki ryzyka dla systemu finansowego w UE.
Przedmiotem dyskusji była także m.in. metodyka oceny ryzyka na rynku nieruchomości komercyjnych, potencjalna procykliczność stosowania depozytów zabezpieczających i wskaźników korekty wartości zabezpieczenia oraz kwestia wymiany do celów makroostrożnościowych informacji o oddziałościach.*

ESRB przeprowadziła także ocenę krajów pod kątem ryzyka na rynku RRE. Zgodnie z tą oceną w większości państw europejskich rynek RRE jest obecnie w fazie ekspansji, a w niektórych krajach konieczne jest podjęcie dodatkowych działań ograniczających ryzyko na tym rynku. ESRB wydała pięć ostrzeżeń i sześć zaleceń skierowanych do państw, w których zidentyfikowano ryzyko na rynku RRE¹².

¹² Więcej na temat ostrzeżeń i zaleceń ESRB w [pkt 6.3](#).

Rada Generalna omówiła także metodykę, która powinna umożliwić ESRB ocenę zagrożeń związanych z rynkiem nieruchomości komercyjnych oraz adekwatności działań makroostrożnościowych podejmowanych w celu ograniczania zidentyfikowanego ryzyka. Raport w tej sprawie zostanie opublikowany w najbliższych miesiącach.

Przedmiotem dyskusji Rady Generalnej były ponadto kwestie związane z gromadzeniem i wymianą informacji na temat oddziałów (*branches*) instytucji kredytowych do celów makroostrożnościowych. Dostęp odpowiednich organów do informacji o oddziałach prowadzących działalność na terytorium danego państwa goszczącego jest istotny z punktu widzenia utrzymania stabilności finansowej, w szczególności, kiedy oddziały takie mają ważne lub systemowe znaczenie dla krajowego systemu finansowego.

Rada Generalna omówiła także raport w sprawie procykliczności stosowania depozytów zabezpieczających (*margins*) i wskaźników korekty wartości zabezpieczenia (*haircuts*). Stwierdzono w nim, że pokryzysowe reformy spowodowały, że duża część transakcji instrumentami pochodnymi jest rozliczana centralnie lub podlega – w umowach dwustronnych – wymogom dotyczącym zabezpieczeń. Reformy te zwiększyły bezpieczeństwo systemu finansowego przez ograniczenie wzrostu ekspozycji niezabezpieczonych, a tym samym redukcję ryzyka kredytowego kontrahenta i ryzyka zarażania. Częstsze wykorzystanie zabezpieczeń spowodowało także zmianę profilu ryzyka systemowego z ryzyka kredytowego na ryzyko płynności, gdyż po niekorzystnych zmianach cen uczestnicy rynku muszą być w stanie szybko przedstawić zabezpieczenie wysokiej jakości. Raport, który był przedmiotem dyskusji na posiedzeniu, jest rozszerzeniem analiz zaprezentowanych we wcześniejszym raporcie ESRB dotyczącym procykliczności stosowania *margins* i *haircuts*, opublikowanym w lutym 2017 r.¹³ Dokument zostanie opublikowany w najbliższych miesiącach, a ESRB będzie kontynuowała prace nad analizą potencjalnych działań z zakresu polityki makroostrożnościowej.

6.5. Opinia w sprawie planów przedłużenia przez władze fińskie obowiązywania instrumentu makroostrożnościowego wprowadzonego zgodnie z art. 458 CRR

ESRB opublikowała 27 września br. [opinię](#) i [towarzyszący](#) jej raport w sprawie planów przedłużenia przez władze fińskie o rok obowiązywania instrumentu makroostrożnościowego wprowadzonego w 2017 r. zgodnie z trybem przewidzianym w art. 458 CRR¹⁴ – minimalnej średniej wagi ryzyka w wysokości 15% dla ekspozycji detalicznych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkaniowych, która obowiązuje banki stosujące metodę wewnętrznych ratingów.

ESRB uznała przedłużenie obowiązywania wyżej wymienionego wymogu za działanie właściwe, skuteczne i proporcjonalne. W ocenie ESRB nie powinno ono mieć nadmiernie negatywnego

¹³ Więcej na temat poprzedniego raportu w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z lutego 2017 r.

¹⁴ EBA opublikował swoją opinię 30 lipca br. Więcej na jej temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z lipca 2019 r.

wpływu na systemy finansowe innych państw członkowskich i UE jako całości oraz na rynek wewnętrzny UE. ESRB zgodziła się ze stanowiskiem fińskiego nadzoru, że inne narzędzia dostępne w ramach pakietu CRD IV/CRR mogłyby być niewystarczające do zmniejszenia ryzyka obserwowanego na rynku nieruchomości mieszkaniowych.

7. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego

7.1. Publikacja oceny wpływu wdrożenia pakietu Bazylea III

EBA 5 sierpnia 2019 r. opublikował [raporty](#), w których przedstawiono wyniki analiz skutków wdrożenia zapisów pakietu Bazylea III z grudnia 2017 r. Badanie zostało przeprowadzone na próbie 189 banków i grup bankowych z UE wg danych z czerwca 2018 r. Ocena EBA obejmuje cztery obszary: ryzyko kredytowe, ryzyko operacyjne, transakcje finansowane z użyciem papierów wartościowych oraz minimalną relację aktywów ważonych ryzykiem (*risk-weighted assets*, RWA) wynikających z modeli wewnętrznych do RWA obliczonych metodą standardową (tzw. *output floor*).

Zgodnie z wnioskami z badania, nowe rozwiązania będą skutkowały przeciętnym wzrostem minimalnego wymogu kapitałowego w całej próbie o 24,4%, co prowadziłoby do niedoboru kapitałowego w wysokości 135 mld euro. Niedobór ten byłby o około połowę mniejszy, jeśli zostałby pokryty przez banki z zysków zatrzymanych w okresie przejściowym wprowadzania nowych wymogów. Wpływ dostosowania się do analizowanych wymogów będzie znaczący w szczególności dla dużych, systemowo istotnych banków działających globalnie oraz banków stosujących modele wewnętrzne. Wymóg kapitałowy wzrośnie przeciętnie o 25% dla banków dużych, o 11,3% dla średnich i o 5,5% dla małych. EBA zaznacza, że dla połowy banków w próbie wzrost wymogu nie przekroczy 10,6%, a w jednej czwartej banków wymóg się obniży. Urząd przedstawił również szereg sugestii dotyczących sposobów wprowadzania nowych wymogów, wskazując na potrzebę zachowania spójności prawodawstwa UE z zapisami pakietu Bazylea III. Dodatkowo EBA zapowiedział, że na przełomie III i IV kwartału 2019 r. przygotuje ocenę wpływu na banki innych elementów pakietu Bazylea III (m.in. reguł dotyczących minimalnego wymogu kapitałowego dla ryzyka rynkowego, zasad stosowania korekty wyceny kredytowej oraz skutków makroekonomicznych).

7.2. Raport Europejskich Urzędów Nadzoru w sprawie czynników ryzyka dla systemu finansowego w UE

W dniu 12 września br. opublikowano kolejną edycję [raportu](#) dotyczącego czynników ryzyka dla sektora finansowego w UE, przygotowanego cyklicznie przez Wspólny Komitet Europejskich Urzędów Nadzoru¹⁵. W najnowszym raporcie jako potencjalne zagrożenia dla stabilności systemu finansowego w UE Komitet wskazał:

¹⁵ Wspólny Komitet odpowiada za koordynację działań Europejskich Urzędów Nadzoru (European Supervisory Authorities, ESAs) i zapewnienie międzysektorowej spójności nadzoru. W skład Komitetu wchodzi: EBA, Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (European Securities and Markets Authority, ESMA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA).

- i) niepewność związaną z warunkami wyjścia Wielkiej Brytanii z UE, w tym możliwość realizacji scenariusza brexitu bez umowy;
- ii) utrzymujące się niskie stopy procentowe, które w połączeniu z wypłaszczającą się krzywą dochodowości, mają negatywny wpływ na rentowność instytucji finansowych i są bodźcem do poszukiwania wyższych stóp zwrotu;
- iii) ryzyko związane z przechodzeniem na niskoemisyjną gospodarkę, oraz ryzyka związane z czynnikami ekologicznymi, społecznymi i dotyczącymi ładu korporacyjnego (*environmental, social and governance, ESG*), co może zmniejszać rentowność tych banków, których modele biznesowe charakteryzują się zakładają dużymi ekspozycjami na sektory obciążane kosztami wynikającymi z ograniczania negatywnych zmian klimatu.

Biorąc pod uwagę zidentyfikowane zagrożenia Komitet postuluje podjęcie następujących działań:

- Kontynuowanie przez instytucje finansowe i organy nadzoru przygotowań do wyjścia Wielkiej Brytanii z UE, w tym zapewnianie ciągłości działania tych instytucji również w przypadku brexitu bez umowy. Komitet zaleca, aby odpowiednie plany zostały wdrożone do 31 października br.
- Instytucje finansowe i organy nadzoru w dalszym ciągu powinny w podejmowanych decyzjach brać pod uwagę scenariusz utrzymywania się stóp procentowych na niskim poziomie przez dłuższy czas oraz ryzyko związane z materializacją takiego scenariusza.
- Istnieje potrzeba zwiększenia poziomu rentowności banków w celu wzmocnienia ich odporności na bardziej wymagające warunki gospodarcze.
- Kontynuowanie analiz ryzyka związanego z rynkiem kredytów udzielanych podmiotom wysoko zadłużonym (*leveraged loans*) i obligacjami zabezpieczonymi długiem, w szczególności kredytami bankowymi.
- Kontynuowanie prac przez organy nadzoru i instytucje finansowe nad identyfikacją ekspozycji narażonych na ryzyko związane ze zmianami klimatu oraz ułatwianie inwestorom dostępu do zrównoważonych inwestycji. Instytucje finansowe powinny uwzględniać ryzyko klimatyczne oraz związane z czynnikami ESG w swoich zasadach zarządzania ryzykiem oraz brać je pod uwagę przy podejmowaniu decyzji. Organy nadzoru powinny natomiast w większym stopniu uwzględniać te kwestie w analizach czynników ryzyka dla sektora finansowego i stabilności finansowej.

8. Inne

8.1. Europejski Bank Inwestycyjny na 74. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku

Podczas 74. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku miało miejsce [wystąpienie](#) Wernera Hoyerera, prezesa Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). Wystąpienie prezesa EBI dotyczyło głównie nowych celów, zakładających intensywniejsze działania na rzecz klimatu oraz ochrony środowiska. Europejski Bank Inwestycyjny ma stać się „inkubatorem do finansowania działań związanych z klimatem i ekspertyz wspierających globalne przejście do niskoemisyjnej przyszłości”. W tym celu, a także w ramach zrównoważonego inwestowania środowiskowego do 2030 r., mają zostać uruchomione nowe środki w wysokości około 1,1 biliona dolarów. Aby to osiągnąć, EBI przeznaczy co najmniej 50% swoich środków na działania w dziedzinie klimatu do 2025 r. Kolejny postulat dotyczy dostosowania wszystkich działań finansowych Grupy EBI do osiągnięcia celów porozumienia paryskiego do końca 2020 r. W podobnym tonie wypowiadała się przewodnicząca – elekt KE, Ursula von der Leyen podczas swojego wystąpienia w PE, gdzie zaznaczyła, że EBI powinien być siłą napędową europejskiego zielonego porozumienia (*European Green Deal* – Europejski Zielony Ład) i intensywniejszych działań UE na rzecz klimatu.

Wykaz skrótów

APP	<i>asset purchase programme</i> , programu skupu aktywów Europejskiego Banku Centralnego
BICC	<i>Budgetary Instrument for Convergence and Competitiveness</i> , instrument budżetowy na rzecz konwergencji i konkurencyjności dla strefy euro
CRD IV	Capital Requirements Directive IV, dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE
CRR	Capital Requirements Regulation, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012
EBA	European Banking Authority, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
EBC	Europejski Bank Centralny
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
Ecofin	Economic and Financial Affairs Council, Rada do Spraw Gospodarczych i Finansowych
EFB	European Fiscal Board, Europejska Rada Budżetowa
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority, Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
ESMA	European Securities and Markets Authority, Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
ESRB	European Systemic Risk Board, Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego
KE	Komisja Europejska

MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NPLs	<i>non-performing loans</i> , kredyty zagrożone
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
PE	Parlament Europejski
RRE	<i>residential real estate</i> , nieruchomości mieszkaniowe
RWA	<i>risk-weighted assets</i> , aktywa ważone ryzykiem
TLTRO	<i>targeted longer-term refinancing operations</i> , ukierunkowane dłuższe operacje refinansujące
UE	Unia Europejska

www.nbp.pl

